

Motion till riksdagen 2007/08:A16

av Sven-Erik Österberg m.fl. (s)
med anledning av prop. 2007/08:151

Ny lag om rätt till ledighet för att på grund av sjukdom prova annat arbete

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2007/08:151 Ny lag om rätt till ledighet för att på grund av sjukdom prova annat arbete.

Motivering

Vi socialdemokrater har tidigare avslagit regeringens proposition 2007/08:136 En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång till arbete. I en tidigare kommittémotion har vi i detalj redovisat våra principiella skäl till varför vi bl.a. har motsatt oss regeringens förslag till en s.k. rehabiliteringskedja. Med anledning av vårt tidigare ställningstagande yrkar vi nu också avslag på regeringens proposition Ny lag om rätt till tjänstledighet för att på grund av sjukdom prova nytt arbete, eftersom denna är en direkt konsekvens av proposition 2007/08:136. Vi vill på nytt framhålla att vi tar avstånd från de försämringar av socialförsäkringssystemet och sjukförsäkringen som den borgerliga regeringen har genomfört. Enligt vår uppfattning präglas regeringens politik framför allt av:

- ? Endast krav på individen – utan krav på motprestationer av andra aktörer som kan ge rehabilitering.
- ? Snäva och mot individen ensidigt inriktade tidsgränser med risk att människor tidigt förlorar sin anställning.
- ? Krångliga regler för när man har rätt till sjukpenning och sjukersättning.
- ? Uppenbar risk för att individen blir utförsäkrad, utan rätt till ersättning vid långvarig sjukdom eller om individen haft flera sjukperioder bakom sig.

Fel! Okänt namn på

- ? Ett systemskifte för sjukförsäkringen som innebär en förskjutning i riktning mot en mer diagnosbaserad sjukpenning, där vissa sjukdomar är berättigade till den högre nivån från sjukförsäkringen.
- ? Standardtrygghetsmodellen omkullkastas – vi går mot en grundtrygghetsmodell.

Sjukförsäkring som både ger trygghet och bygger broar

Vi socialdemokrater anser att en allmän och aktiv sjukförsäkring både ska ge trygghet och samtidigt aktivt stödja människor tillbaka i arbetslivet. Förändringar behövs för att komma till rätta med bristande samordning och förhindra att människor hamnar mellan stolarna. Individens rättigheter i sjukskrivningsprocessen behöver förstärkas. Broarna tillbaka i arbetslivet måste bli bredare och mer stabila. Regeringens politik går dessvärre i motsatt riktning.

Det är oacceptabelt att lagar och regelverk blir så krångliga att de skymmer syftet med en allmän sjukförsäkring som ska se till den enskildes bästa. Vi socialdemokrater ryggas inte heller för påståendet att dagens sjukförsäkringsregler döljer sådana problem. Vi vill ha en sjukförsäkring som i högre grad än i dag lever upp till individens behov. Människan ska stå i centrum. Därför är vi beredda att ompröva det som inte har fungerat i sjukskrivningsprocessen. Ett sådant område handlar om den sjustegsmodell som Försäkringskassan tillämpar. Regeringen petar nu i modellen, dessvärre utan att ta tag i de verkliga problemen. Man skjuter in sig på regelverk i stället för individens behov. Först när man kan erbjuda rätt insatser – i rätt tid och på rätt plats – kan man ställa krav på att människor tar vara på de möjligheter som erbjuds. Först då kan vi värna en arbetslinje värd namnet. I en rapport av Försäkringskassan (Socialförsäkringsrapport 200:2) där man undersökt hur långtidssjuka ser på sina egna möjligheter till återgång i arbete är resultatet slående. Behovet av stödperson, medicinsk behandling, psykoterapi, utbildning och arbetsträning lyfts fram av de långtidssjuka. Nästan var femte tillfrågad lyfter fram behovet av konkreta anpassningsåtgärder på arbetsplatsen, flexibla arbetstider samt önskemål om ett mindre stressigt arbetsliv. Resultatet visar att det inte finns en enkel väg tillbaka i arbete. Behoven är olika och inte sällan sammansatta. Samtidigt inger svaren hopp eftersom de visar att om rätt stöd ges i rätt tid och på rätt plats kan många komma tillbaka.

Den socialdemokratiska regeringen genomförde ett omfattande arbete, för att minska ohälsan. De senaste åren har också utvecklingen vänt och sjukfrånvaron stadigt minskat. Men fortfarande står alldeles för många människor utanför arbetslivet. Särskilt allvarlig är ökningen av personer med sjuk- och aktivitetsersättning bland unga. Det moderna arbetslivet ställer nya krav på individen och har också resulterat i nya typer av ohälsa. Alltför drabbas i dag av kronisk trötthet och stress som många gånger orsakats av att individens möjligheter till kontroll över den egna arbetssituationen är alltför begränsade. De anställdas möjligheter till kontroll varierar kraftigt mellan yrken och ar-

betsplatser. Högt arbetstempo och höga krav på produktivitet kan också leda till ohälsa.

Ett grundproblem är att åtgärder har kommit alltför sent i sjukskrivningsprocessen, och att det i många fall saknats samordning när en sådan skulle behövas. Vi aviserade redan i höstas en satsning på att utveckla den finansiella samordningen på rehabiliteringsområdet. Vi vill se över möjligheterna till en vidareutvecklad finansiell samordning över hela landet. Genom att samtidigt skapa förutsättningar för en gemensam ingång lokalt med fokus på tidiga och reella rehabiliteringsinsatser kommer tyngdpunkten att läggas på människors arbetsförmåga. På det viset byggs fler broar tillbaka till arbetslivet. Passivt stöd i form av utredningar och väntan på besked kan då omvandlas till ett tidigare, mer aktivt, stöd i sjukskrivningsprocessen. Emellertid får samordningsförbunden nu använda en relativt liten del av sjukpenninganslaget. Merparten har använts till centrala insatser eller inte alls. Regeringen har föreslagit att lagen om finansiell samordning ska ändras så att det inte är nödvändigt att parterna bidrar med lika mycket av resurserna till samordningsförbunden. Samtidigt skär man för 2009 och 2010 ner på medlen för finansiell samordning för att finansiera sin nya utsorteringsgaranti. Vi vill i stället utveckla den finansiella samordningen, i syfte att tidigt kunna ge ett kvalitativt och samordnat stöd för att ta till vara människors arbetsförmåga. Ytterligare en metod kan vara att underlätta för parterna att nå ett omställningsavtal med rehabilitering för hela arbetsmarknaden. Vi menar också att företagshälsovården bör utvecklas. En metod kan vara att underlätta för parterna att nå ett omställningsavtal med rehabilitering för hela arbetsmarknaden.

Individen måste alltid sättas i centrum. En hållbar sjukförsäkring värnas när det finns incitament och skyldigheter hos alla berörda aktörer – inte bara för individen. Individens rätt till stöd och hjälp behöver förstärkas, inte försvagas. Ingen ska behöva falla mellan stolarna. Fokus ska riktas mot den enskildes förutsättningar och förmåga, inte på vilket system individen hör hemma i. Samordningen mellan arbetsförmedling och försäkringskassa måste förbättras. Både den som är arbetslös och den som är sjukskriven ska kunna få det stöd som krävs för att kunna komma tillbaka till arbete så snabbt som möjligt. Alltså aktiva insatser för alla, i stället för sortering av människor i den ena eller andra ersättningen. Systemens utformning får inte vara ett hinder för den enskilde att få stöd till att komma tillbaka i arbete.

Utsortering, ensidigt ansvar och sänkta ersättningar är inte bara orättvist, det hindrar också utvecklingen av en dynamisk och flexibel arbetsmarknad. Vi socialdemokrater tycker att Sverige är värt en bättre ordning. Orättvisor är inte lösningen på de brister som finns i rehabiliteringen och i sjukförsäkringen. Sverige tjänar på rättvisa.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 20 maj 2008

Sven-Erik Österberg (s)

Sylvia Lindgren (s)

Luciano Astudillo (s)

Maria Stenberg (s)

Patrik Björck (s)

Lars Lilja (s)

Ann-Christin Ahlberg (s)

Jennie Nilsson (s)